

ՄԷՁՀՈՒՐ ՄԷՏՏԸՀ
ԳԸԶ ԱՅՄԵՏ ԷՓԷՆՏԻՆՆԻՆ

ՐԻՎԱՅԵԹ ԻԹՏԻՂԻ

ԼԻԻԼԷՃԻ ԱՀՄԷՏԻՆ

ՄԷՆ ԳՐՊԷՄԻ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ՎԷՋԻՐ ԽԱՆՐԵՏԱ ՆՕ՝ 20՝

1872

-1872

ՄՈՒԳԱՏՏԷՄԷ

ՓՆ՝ՆԱ

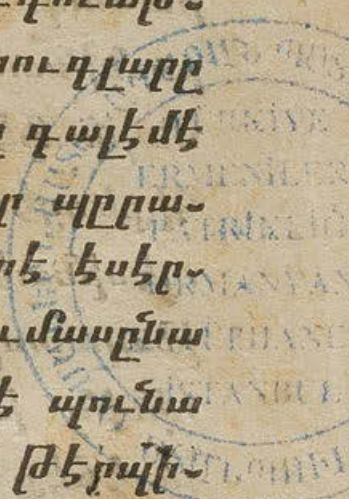
789

m

187

Մաալիւմ տիր քի՛ էրպապը տըղգաթ
վէ ասհապը մերաղ էքսերիյա քիւթիւպի
թէվարիխտէ միւթալաակերտէլէրի օլան
հէր ասրու զէմանըն, վէ պախուսուս պիղ-
զաթ կէօրիւպ իշիթտիքլէրի վուղուաթ-
տան եազմաղա շայեսթէ պուլտուղլարը
միւֆիտ վէ զարայիպ վագըալարը գալէմէ
ալարագ խալէֆլէրինէ եատիկեար պըրա-
ղակէլմիշլէր տիր, վէ շու պապտէ էսէր-
լէրի նասա խօշ կէօրիւնիւպ՝ օգումասընա
րաղպէթլէրինի ճէլպ իթմէք, վէ պունա
պինաէն մագսէտի ասլիլէրի օլան թէրպի-
յէյի ինսանիյէյէ ճիհէթիյլէ անլէրէ գօ-
լայճա ֆայիտէպախշ վէ թէէսիրտար օլ-
մասը իշիւն, շօղլարը էյլէնճէքեարի պիր
թարիքէ սիւլիւք իլէ թօհաֆ վէ թիւրֆէկի
պիր սուրէթտէ թէրթիպ ու հիքեայէ իտե-
կէլմիշլէր տիր քի՛ ասլը օլմատըղ շէյլէրի
այնի սըհէթ մագամընտա շու պու շախս
ու շէյ իւղէրինէ իպնա իտէրէք, սըրֆ
թասմիաթտէն իպարէթ տիր, նասըլ քի
ասըրմըղըն մէտտահանընտան Գըղ Ահմէտ

17-1-57-255-009

Էֆէնտի մէրհում տախի պու դապիլտէն
 օլուպ, պիզզաթ տիհանընտան չրգարագ,
 իշիտիւպ կէօրտիւլիւմիւզ գավլ ու սու-
 խէնի դարապէթ ու Ֆայիտէ տիհէնի փէյ
 տէր փէյգալէմէ ալուպ՝ վէ էճգա օլարագ
 նէշր իթմէք արզուսընտա պուլունտըղը-
 մըզտան իսթիմասընա բաղպէթ պույու-
 բաճագ զէվաթըն պէր վէչհի մէշրուհ տէ-
 բունինտէ կէօրէճէքլէրի շախս ու քիսպի
 մարուֆէ էհէմմիյէթ վիրմէյուպ՝ անճագ
 հիքէայէօի թարզընտան վէ գըսոայի աճի-
 պէսինտէն հիսսէյապ օլմագ իւզրէ, միւ-
 թալաասընտան թէլէզզիւզ վէ մապաքի-
 սինին թապ ու նէշրինէ պիզի թէշվիգ
 իտէճէք սուրէթտէ հիւսնիւ բաղպէթ իպ-
 բազ իթտիքլէրինտէ օլ պապտէ իյֆայի
 խըտմէթէ իպթիտար իտէրէք փէյ տէր
 փէյ նէշրինտէն կէրու աուրմայըզ :

* * *

ՀԱԳ ՏՕՍԹՈՒՄ ՀԱԳ

ՏԻՎԱՆ

ՎԱՍԷՓ ԷՓԷՆՏԻՆԷՆ

Նիտեմ օլ կէօղլերի մէսթանէ կելիր
խաթըրրմա
խաթիտա սուհաուղի վէյմանէ կելիր խա-
թըրրմա

Տէօթի ճէվրինտէ նիչէ երլար օ դաշը
եայրն
չէքտիկիմ շիւն յի մերտանէ կելիր խա-
թըրրմա

Պիր մէսէլ սէօյլեր օ շուխի սարարըմ
Ֆիքրէ իլէ
կիւնտէ եիւզ պին դատեր էֆօանէ կելիր
խաթըրրմա

Պենի սէվմէզ տէյու պէյհուտէ սիթէմ
էյլէմէզսին
սէվմէմ օլ մէհվէշիտէ եանէ կելիր խա-
թըրրմա

Նէ եալան սէօյլէյիմ օլ շուխ իլէ հէմ
մէճլիս իքէն
նէ սլ - ահպապ վէ նէ պիկեանէ կելիր
խաթըրրմա

Խահիշի զէվզի վիսալընլա պիլի՛րմիսին
աճէպ

Կէօրիճէք պէն սէնի ճանանէ կէլիր խա-
թըրըմա

Օլ սիյահ զիւլֆիւ փէրիշանէ տօղունսամ
սէպա

հալի զարի տիլի տիվանէ կէլիր խաթըրըմա

Սթէշի աշգ իլէ պէն եանտրղըմը անտրղճա
հալէթի շէմմ իլէ փէրվանէ կէլիր խաթըրըմա

Տէրտիմի տէօքմէկէ տիլտարէ թիզ էլտէն
Պասըֆ

մէսքէնի մախֆի պիղիմ խանէ կէլիր խա-
թըրըմա :

Տէրման ֆէրմայի ըզլիմիրում զազի
Սուլթան Մուրատիան ալիյէթ իւլ րահմէթ
վէլ կուֆրան հազրէթլէրինին էյեամը Տէվ-
լէթլէրինտէ , վէ զէմանը սուլթանաթլա-
րընտա աալու աաալէթ եէրինտէ սալթա-
նաթ քէմալինտէ հէր վէչհ իլէ հէր թա-
րաֆտան ֆէթհի ֆիւթուհաթ , կիւնտիւզ
մէսիրէլէրտէ , կիճէ մահիթապլէրտէ , սա-
յէսինտէ պուլունան ճէմիի նաս մէզազը
մէշրէպին իճրա իթմէքտէ օլ էանալէրտէ :

ՄԻՅՈՒՄ ԲԵՏՆԵՆ

ԳԸՁ ԱՅՄԷՏ ԷՓԵՆՏԻՆԻՆ

ՐԻՎԱՅԵԹ ԻԹՏԻՂԻ

ԼԻԻԼԷՃԻ ԱՅՄԷՏԻՆ

Ս Է Ն Գ Ը Գ Է Ս Ի

Ասիժանէ յի ալիյէտէ լիւլէճի Ահմէտ
աղա խմիւնտէ պիր քիմէանէ վար ըտը , պու
ատէմ հէրնէ գատար զէնկին տէ յիլ խաի
խսէ տէ Ֆագըր տա տէ յիլ , անճաղ քէն
տի հալինտէ զէվքի ճիւմպիւշիւ պիլիւ պիր
զաթ ըտը . խանէսի իթթիսալինտէ տիւք
քեանը օլարաղ , պիր նէվի է յէնճէ կիւյա
լիւլէ ետիրալ սաթար , ամմա կէչինմէտի
տիւքքեանտա լիւլէ սաթմադտան տէ յիլ
խսէ տէ , անճաղ քէնտիսինի արայանլար
տիւքքեանտա պուլաուն տէյու ըէսմէն օ
թուրուր ըտը . քիմլէրտէն արանըր , վիւ
զարա վէ ըիճալ քիպար գօնաղլարընտան ,
զիրա քէնտիսինի զիյատէ սէվտիրմիշ ալա
մինասիպէթլի սէօհպէթլէրլէ , արատա խօշ
ճա թէպէսսիւմ պիրլէ թուհաֆ մազմուն
վէ Ֆրգրալէրլէ էյլէնտիրիւր վէ քէնտիսի
տալի էյլէնիպ վազըթ կէչերիւր խաի . կիւ

ճէ գալտըրը գօնագլարտան սապահասը
նա՛սը չըգարտը, հայը զուրուչլա . լաքին
տալգավուգլուգ սըֆաթը իլէ տէյիլ, վեր-
տիքլէրի վէ քէնտի ալտըրը փարատա նէ՛
եօլտա, եօլու շու քի՛ եաբտըրը լիւլէլէր-
տէն պիր չիֆթ բամուղա սարրպ վէ պիր
մուհաֆագա տէրունինէ վազ իտուպ գօյ-
նունտան էքսիք տէյիլ . սապահասը չըգ-
տը՛մը իշթէ հանկը գօնագտա իսէ, է-
ֆէնտի չըգրրըր «ալա լիւլէն վա՛ր մը» տէ-
յու սիւալ իսէր . պուտա «վար էֆէն-
տիմ» տէյիպ գօյնունտան չըգարրըր էօ-
ղէնէրէք մուհաֆագանըն գավաղընը ա-
շուպ իքի բարմաղը իլէ լիւլէլէրի բամուղ-
տան չըգարմագսըղըն, «նազար իտին է-
ֆէնտիմ մախսուս զաթը ալիյէլէրինիզ ի-
չին եափտըմ» տէր . էֆէնտիտէ «մա-
շալլահ բէք կիւղէլ օլմուշ, պունուն պա-
հասը» տէտի «արթըք եիւզ էլլի զու-
րուշ գըյմէթի վար ամմա սիզ պիլիրսինիզ»
էֆէնտի տախի քէնտի խազինէտարընա
էմր իտէր ագճէսի վէրիլիր . հէր կիթտի-
ղի եէրլէր պէօյլէ . էֆէնտի նէ՛ եափար
լիւլէյի, էթպաալար ալըր քահվէ օճաղը-
նա կէօթիւրիւր էօթէ պէրի պըրագըր

գըրըլըր քիմնէնին նաղարընտատէյիլ , նի-
չին , եա գուլլանըլաճագ պիր շէյ տէյիլ ,
ատի շիշման իշի թապիր օլունան լիւլէ-
լէրատէն տիր . օլ տէվիրտէ սէքիզի ծնու
պիր փարայ իտէր եա իթմէզ , լաքին լի-
սանը սաթտըրըր նէֆայիտէ , պէօլէլիքլէ
սէնէտէ օն կիճէ անճագ էվինէ կիտէպի-
լիր , սէպէպ շու քի՝ պիր պիրինէ չէքիշ-
տիրէրէք տիւքքեանտան գալտըրտըզլա-
րը կիպի կէօթիւրիւրլէր , հալ պու քի
պիր վագըթտան սօնրա տիւքքեանտան
չըգմագ իճապ իթտի , չըգտը իւսթ եան-
տաքի սօգագտա պիր տիւքքեան թութ-
տու , չըգտըղը տիւքքեանէտէ պիր սա-
պօնճը թաշընտը . շիմտի օ տիւքքեանա
կիտիպ լիւլէճիի սօրանա , զէվալը սապօն-
ճը գուլլագլարը աղըր իշիթմէզ , աննա-
յըշը թահմին տիր , հէր սաղըր էօյլէ
տիր մալիւմի զէրաֆէթինիզա՝ . պագ ար-
սընքի էօթէտէն էթպաանըն պիրի տիւք-
քեանա կէլիր պագար քի , քիսպ տէ տէ-
յիշմիշ ատէմտէ , « լիւլէճի Ահմէտ նէ՞ր-
տէ » տէյու սիւալ իտէր , պուտա սապօ-
նը սօրար զանն իտէրէք տէրքի « պու հան-
եա , պու կիրիտ » տէտի « խա՛յըր ճանըմ ,

Սհմէա աղայը սօրույօրսւմ՝ պու կինէ
բարմաղը իլէ սապօնըն ճընսընը կէօսթէրիը
« օթուզ փարայ էլլի փարայ » էթպաս
տէրքի « տօսթում սէն պու տիւքքեանէ
կէլմէտէն էվվէլ պուրտա պաշգա պիր
ատէմ վար ըտը :

Սապօնը — էյ շիմտի աննատըմ :

էթպաս — Հա՛հ, իշթէ օնու սօրարըմ :

Սապօնը հիտտէթլէնէրէք « պիր փարայ
աշաղը օլմազ, իսթէրալ, իսթէր ալմա » :

էթպաս. — Սմմա լազըրտը աննամայօր-
մուչսուն հա՛ :

Սապօնը. — Պէն լազըրտը աննամա-
յօրմուչում հա՛ :

էթպաս. — « էյվալլահ » տէյէրէք եօլու-
նա կիտէր :

Գարչըսընտաքի թիւթիւննճիւ պու իշին
Ֆարկընտա օլտուղունտան, պունա տէրքի,
« հէր տիւքքեանա կէլէն սապօնը սօրմազ
քի ճընսընը ֆիյաթընը աննատըրսըն » « եա
նէ՞ սօրարլար » տէտիքտէ, աննատըր .
« նէ՞ տէյիմ, նէ՞րէյէ կիթտի օ ատէմ » .
— « կէլիպ սօրանա իւսթ եանտաքի սօգա-
ղա կիթտի տէյի վէր » . սապօնը « է՛հ »
տէր կիտէր եէրինէ օթուրուը տէրսինի

պէլլէր , լաքին հէր կէլէն լիւլէճիի սոր-
մա՞ղ ա՛ , էլպէթ սապօնը տա սորան օլուր
օնատա էօյլէ իւսթ եանտաքի սօգադտա
տէյէճէքտիր :

Պիր կիւն պիրիսի տիւքեանա կէլիպ սա-
պօնըն Ֆիյաթընը սօրարսա , օնատա էօյլէ
իւսթ եանտաքի սօգադը կէօսթէրիր .
« պուճար սապօն տէյի՛լ մի տիր » տէրօէ
կինէ « իւսթ եանտաքի սօգադտա տէտիք ա՛ ,
վա՛յ ամմա ատամա չաթտըք » . սապօնը
սօրան ատամ պադտը քի աննաթամա-
յաճադ պրադըր եօլունա կիտէր . պու-
հալլէր պէօյլէ օլմատա էվիլէլքի տիւքեանէ
կէլէն էթպաա հայը եօրուլուր լիւլէճինին
տիւքքեանընը պիր տիւրլիւ պուլամադ տա,
պարի էվինտէն սիւալ իտէյիմ տէր , կիտէր
լիւլէճինին էվինէ գափուլը տագ իտէր .
լիւլէճի իսէ հէնուղ կէրմիշ պահճէտէ
հալուղ պաչընտա չըպըղը եադմըշ քէյֆ
չաթմատա , դարըսըբէնճիրէյէ չըգըպ քի մօ
տէյու սիւալ իտէր . տէտի « Ահմէտ աղա
պուճտա՞մը » , « պագայըմ տէյիպ » , տօղ-
րու գօճասընա կիտէր « սէնի սօրարլար »
տէր . գօճասը տէր քի « պուճտա տէյիլ
տէ » , տէֆա գարըսը բէնճիրէյէ չըգար

տէր ըի, « պաղ սանըզնա, պուհնտա տէ յիլ տէ »
տէ յօր » . լիւլէճի իչէրտէն « տէ տի յօ-
րու դալորը հէյ հավրուզ » տէ յէրէք ,
աննատը Քի օլմայաճագ գալգըպ գափույը
աչտը տէտի , « խա'յր օլա գափու եօլ-
տաչը աղա » . տէտի « խայըր տըր , պու-
ադչամ էֆէնտինին միսաֆիրլէրի զուհուը
իտէճէք , սիզին տէ պուլուհնմանըզը իսթէր »
տէտի « էֆէնտիյէ մախսուս տուալէր
իտէրիմ , վէ այագլարընը էօիէրիմ , պու-
կիճէլիք աֆվ իթսին » . տէտի « վալլահի
էֆէնտիմ սէօյլէմէսինի պէնտէնիզ սէօյ-
լէ յիմ , ֆագաթ պէնի տէֆա պուրայա
եօլլար , դայէթտէ եօրկուհուլմ , ըհճա իտէ-
րիմ եօգ տիմէսէնտէ պէրապէր կիթսէք » .
« բէք կիւզէլ » տէ յիպ տօղրու գօնաղա կի-
տէրլէր , վէ օ կիճէ կիւզէլճէ էյլէնիըլէր .
մալիւմ ա' էթպաալար իչինտէն պաղէն էվ-
լիլէր տէ պուլուհուը Քի հաֆթատա պիր
կիճէ էվլէրինէ կիթմէյէ իզինլի տիրլէր .
լիւլէճինին կէլտի յինին իքինճի կիճէյէ
թէսատիւֆէն օ կիճէ օլ էթպաալարտան
պիրինին էվէ կիթմէսի զուհուը իտէր .
կիթտիքտէ պագար Քի դարըսը սօֆրայը
հազըր էթմիչ , օթուրուը թաամա , տէրքէն

չօրպա կէլիր գաչրգլա աղզրնա ալրր ալ-
մազ, մագմուն խաթրրնա կէլիր, էթայաա
բըրթ էաիպ կիւլմէտէ աղզրնտան բիրինճ
թանէլէրի տըշարը Ֆըրլար. գարըսը տէօ-
նիւպ տէր քի « ա՛յ էֆէնտիմ նէ՞ կիւլիւ-
յօրսուն, աչրգտա պիր շէ՛յ մի կէօրտիւն
նէ՞ օլտուն » տէտի « վա՛յ աչրգտա կէօ-
րէն կիւլէ՞ր մի ». տէտի « նէ՛ պիլէ յիմ
իւսթիւնիւն հալինէ պագ ». տէտի աղա-
սը « հա՛նրմ ագշամ լիւլէճի պիզիմ գօ-
նագտա իտի շու իթտի յի մագմուն խաթ-
րմա կէլտի տէ կիւլտիւմ » տէ յու թա-
րիֆ իթմէսի իլէ: հանրմ տայանամայրպ,
« աման Հասիպէ հանրմատա սէօյլէ յիմ ».
տէտի « տուր, տուր, սօնրա սէօյլէ եէմէք
սօուր ». « պէն չափրգ կէլիրիմ » տէ յէ-
րէք տիշարը չրգար վէ տիկէր օտայէ կի-
տիպ բէնճիրէ յի աչար պաշլար չաղըրմաղա-
« Հասիպէ հանրմ հո՛ւ ». մէգքիւրէ իսէ
չօճուղունու հէնուզ պէշիյէ գօյմուշ, տա-
հա ույգուսու կէօթիւրմէմիշ աղլայօրքէն,
պէշի յին ալթընտան չրգըպ բէնճիրէ յէ
կէլիր տէր քի « խա՛յր օլա » տէտի « խա՛-
յրր տըր գարընտաչրմ, պու կիճէ էֆէնտի
կէլտի, էվվէլքի կիճէ լիւլէճի գօնագտա

խմիչ շունու սէօյլէմիչ » տէյու թարիֆ
իթաիքատէ , քէնտի կիւլտիւքտէն մաատա
պէշիքտէքի չօճուք տախի աղլարքէն հի ,
հի տէյու կիւլմէյէ պաշլար :

Պու եալան պէօյիւճէք իսէ , ճիւղի ու
ֆալտայլամ . օ վագթըն տէհրինտէ տէվէ-
ճիլէր վատիշահա արզուհալ վիրիւլէր շէօյ-
լէ քի , « ա՛ման էֆէ՛նտիմ ազիզ պաշըն իչիւն
օլտուն , շու լիւլէճի Ահմէտ գուլունուզու
պու ճիվարտան կէչմէնին մէնինէ ֆէրման
պույուրուն , զիրա տէվէլէրիմիզ օնու կէօր-
տիւքտէ , կիւլէրէք եէրէ չարբըլմալարըն-
տան , քէօմիւրլէրիմիզ թօզ օլուպ , վարա
իթմէզ օլույօր » . պունու տախի եաղտըմ
ամմա էվվէլքի եալանտան պիր ֆարգ եօգ
իսէտէ եազմըշ պուլունտում , օգույան վէ
տիննէյէն տէ ճանը իսթէրսէ ինանսըն ,
եանի զօր իլէ տէյիլ , պունլար պիր ճիլ-
վէյի շիյվէտէն իպարէթ տիր , կէլէլիմ
լիւլէճիյէ պագայլամ նէ՞ եաիաճազ :

Պիր կիւն եալը քէնարընտա կէզինիւրքէն
պագար քի թըֆլը գայըգտան չըգմըշ , աթա
պինմիչ էօթէտէն պէրի կէլիյօր պիթթէ-
սատիւֆ , լիւլէճի պիր քէնարա շէքիլիպ
սէլամա տուրտուգտտ , թըֆլը եիւզիւնիւ

կէօրտիւյիւ անտէ էօթէ եանէ չէվիրիւր ,
չէվիրտիյի թարաֆա կիտէր , եինէ պաչը-
նը չէվիրիւր , « թա էօնիւնտէ տուրայրմ պա-
գայրմ » տէտիտէ էօնիւնէ կէչտի . թըֆլը
տախի պաչընը էօնիւնէ էյէրէք օրատան
կէչտի . լիւլէճի պէրիտէ ալոր ֆիթիլի ,
« վա՛յ պու նէ՞ , պիզիմ մուհապպէթիմիզ
գատիմ իտի , պու կիւն պէօյլէ հա՛ » տէ-
յուպ քէնտի քէնտինէ սէօյլէչէրէք տօղրու
արզուհալճը տիւքքեանընա կիտէր , հըրսլը
հըրսլը « սէլամն ալէքիւմ » :

Արզուհալճը . Ալէքիւմ սէլամ գարտաչ :

Լիւլէճի . Եօ՛գ , գարտաչ մարտաչ լա-
ղըմ տէյիլ :

Արզուհալճը . ձէլալլէնմէ հէլէ օթուր :

Լիւլէճի . Եօ՛գ օթուր մօթուրտա պիլմէմ :

Արզուհալճը . Էյ նա՛սըլ իտէլիմ :

Լիւլէճի . Նա՛սըլ իտէճէքսին պէ գար-
տաչ :

Արզուհալճը . Պաղըրմա ճանըմ :

Լիւլէճի . Պաղըրմա մը , ալիմ ալլահ
զըղմըչըմ քի , պա՛գ հէլէ թէփէմէ :

Արզուհալճը . Պաղտըմ , նէ՞ վար թէ-
փէնտէ :

Լիւլէճի . Տիւման չըղը՛յօր մը :

Արդուհալճը. Օրասը Ձէյթին պուրնու-
նըն ֆապրիգասը՞մը, տիւման չրգաճագ :

Լիւլէճի. Ճանրմ էֆքեարըմըն արա-
սընտա էյլէնի՞յօրմուսուն սէնտէ :

Արդուհալճը. էյլէնմէ տէյիլ, եանի էֆ-
քեարընըզ էնսին տէյի վաղըթ կէչիբի-
յօրում :

Լիւլէճի. էյ փէք ալէա, էյ եաղա-
ճա՞գմըսըն :

Արդուհալճը. Նէ՞ եաղայրմ :

Լիւլէճի. Աղղրմտան չրգանը :

Արդուհալճը. էվվէլա թիւքիւրիւք չրգաը
եաղայր՞մմը :

Լիւլէճի. Ճանրմ թիւքիւրիւք եաղը-
լը՞րմը. եա՞ղ թըֆը ալէյհինտէ շէօյլէ կէլ-
միշ պէօյլէ կիթմիշ տէյու, պու գատար
քիպիրիք, պիր թանղըր սէլամընա նայիլ
օլամատըգ հա՛, տէյի վէր :

Արդուհալճը. Պու մուհապպէթնամէ
քիմէ՞ :

Լիւլէճի. Նա՞սը նամէ, արդուհալ տըր
փատիշահա վէրէճէյիմ :

Արդուհալճը. Ճանրմ աննայամատըմ
մատտէյի, վա՞ղ կէչ, էֆքեարը պըրագ
Ահմէտ աղա, իսթիտա նէ կէճնա իսէ անա

կէօրէ եաղալլո՞մ, զիրա պէօյլէ արղուհալ
պիր քիմսէ յէ վէրիլմէզ, նէ՞րտէ գալտը
փատիշահա տէ յիպ, արղուհալը փարչա
փարչա էթտի:

Լիւլէճինին ազլը պաչընա կէլտի, վէ
օլանճա ահվալի արղուհալճը յա աննաթտը,
օտա անա կէօրէ եաղըպ էլինէ վիրտի .
օ կիւնտէ ճումասյա թէսատալիֆ իտուպ՝
սէլամըգտա տօղրու արղուհալը փատի-
շահա սունտու . մէզքիւր ալըպ գըրաաթ
էթտի շէօյլէ քի, փատիշահա պիր շօգ
համտ ու սէնալէր պատէհու,

Արղուհալ Գուլէրի մի կայրը հատրտէ լայլէա, բե-
ճայի աճիլանէմ պո-տըր էի, իւլտօնիսի Եահանէնիզրէ
պո-լանճագլըլը շան ու իֆիէիտըրըմ պէյանը, վէ հէր
ժեհ էլէ Զաֆը Եահանէնիզի Թըֆըլը պէնտէնիզին էյ-
լէնտիբրոյիմտին, փէ+ շօք զիյատի իօշնտ-ի իմէզ
իսէմ, էճրիմիլ ի-զրէ ճէզայի սէզամա մի-սթահագըմ
Էֆէնտիմ:

Էլէր պո-նիյազըմ շայան պո-լմազա, Գուլ-
նասլրա պաչըմն շարէսինէ պագայըմ:

Թըֆըլը արղուհալըն իմղասընա պագար քի
«Լիւլէճի Ահմէտ գուլունուզ» եաղըլը,
ազլը էրտի քի Լիւլէճի պիր օյուն օյնա-

յաճաղ, օ կիւնիւ եայր քէնարընտա սէ-
լամ վերմէտիդինտէն էօթիւրիւ զարեզէն
օլտուզունու ֆէհմ իթտի:

Պունուն իւզերինէ թէֆէքքիւրատ էքէն,
փատիչան թըֆիւրը չըղըրըպ տէտի «պու նէ
թըֆիւր». տէտի «էֆէնտիմ, պուտալա արը,
պագասանա «պաշըմըն շարեօինէ պագայըմ»
տէմիշ. «այլան միւպարէք վիճուտինիզի
խամթաարը կէտայի ըւզկեարէրատէն մահ-
ֆուզ կըէյէ, սիզ պիւր միւլիւքսինիզ,
քիմի՞ն նէ հատտի սիզ էֆէնտիմէ պէօյէ
պիւր սիւխան իթմէք ա՛ Շէվքէթլիմ»:

Փատիչան. Հագըդաթ էօյէ թըֆիւր,
շունա իրատէ պիւր սան չէքիպ էօյէ վե-
րէլիմ արղուհայր պագայըմ նէ՞ ետփար:
Պատէհու արղուհայըն պթընա «վար էլին-
տէն կէլէնի արտընա դօյմա» տէյի ետզտը
թըֆիւրյա վէրտի քի լիւլէճկէ վէրտին,
թըֆիւր տախի պու իրատէտէն հիշ խօշլան-
մատը, Փագաթ փատիչան նտթդու առլա
կէրի տէօնմէզ. անտէն արղուհայըն արա
եերինէ պիւր ծիլուդ պթմուն դօյուպ էօյէ
էլինէ վէրտի, ֆէքիւր ուրուպիկէյի կէօրիւպ,
վայպէն տիլէնճի միյիտիմ պունուն իշի՛ւնմի
վէրտիմ արղուհայր տէյիլէք հըլարնտան

օգու մատան երբթարն տէ յու. Ֆիլհագիգա
հէմէն ալթունը կէօրտիւլիւ իլէ, «վայ
պունուն իչի՛ւնմի» տէ յուպ թամամ երբ-
թամագ, քէնտիսինի թօվլատը. «տուր
հէլէ պիր պագայրմ» տէտիտէ կէօրտիւ քի
արզուհալ սահլանմըչ, եազը յրտա օգուտու
մէմնուն օլարագ էօրիւպ աննընա, անտէն
դօյնունա դօյտու. պու ալթուն դօմագ
թըֆլընըն իչի օլտուղունու աղնատը վէ քէն-
տի քէնտինէ ֆէհմ իտուպ «հօշունտույա,
սանա թըֆլը տէրլէրսէ, պանա տա լիւլէճի
Ս.հմէտ տէրլէր» տիյէրէք եօլա ըվան օլ-
տուգտա, դալտըրըմ իւզէրինտէ իքի կէօղի-
ամա պիր ատէմ կէօրտիւ քի տիլէնիյօր,
«վէրին ալիլ պապայա պիր սատագա պօշ
կէչմէ յին, չափուգ եիւրիւյէն աղա պիր
մանկըր հիմմէթ էթտէ էօյլէ կէչ» տէր:

Լիւլէճի Ս.հմէտ վէլէտիղնա պիր ատէմ
մապիւմա, պունա պիր Ֆէնտ իտէճէք
ամմա, տիւչիւնիւր քի քէնտի աճէլէ կիթ-
մէսինի պիլէ ալիլ ֆէրք իտիյօր, «նա՛սըլ
իտէ յիմ» տէր. նասըլտա տիլէնճինին եա-
նընա կէլիպ տէրքի, «ուֆազլըգ տա եօգ
նի՛ճէ իթսէք. պտալա՛ շու ալթունը պօ-
զա՛րմըսըն»:

Տիւնն ճի «պօղայրմ» տէ յուպ ալտը աղ-
զընա աթտը, վէ էվվէլքի մէնվալ իւզրէ
տիւննմէ յէ պաշլատը:

Լիւննճի. Պապա՛ պօղընարմ շու ալ-
թունու իշիմէ կիտէ յիմ:

Տիւննճի. Նա՞սը ալթուն:

Լիւննճի. Վ՛այ պօղարրմ տէտին եա,
պօղտա դաշ փարայ ալրդօրսան ալր դօ,
դուսուրունու պանա վէր, եա ալթունումը
վէր շունտան կիտէ յիմ:

Տիւննճի. Ստամ նէ՞ սէօյլէ յօրսուն, պու
նէ՛ իֆթիրա, պէն սարրա՞ֆմըյրմ քի ալ-
թունը պօղայրմ:

Լիւննճի. Պիւմէմ, ալթունը աղզընա
աթտըն, սազըն եութմայասըն հա՛, սօնրա
գարնընը եարար չրդարըրրմ, պիւմիշ օլտէ
անա կէօրէ տալրան:

Տիւննճի. Եա՛ բապպիմ, նէ՞ պէլայա օղ-
րատըգ, կի՛թ իշինէ պէ՛տէ յու պաղըրընճա,
սէյրինտէ պուլունանլար տէտիլէր քի,
«աղա կիւնահ տըր ալիլէ ճէֆա վէրմէ,
այըպ տըր հատէ, կէօրմէ՞յօրմուսուն տի-
լէննճի պու, հիշ անա ալթուն վէրիլիր՞մի
պօղ տէ յու:

Լիւննճի. «Էօյլէ եա, շիմտի սիղի նա՞սըլ

ալրայ կիթմէտէ, լիւլէճի տէրագապ այաղա
գալգար «պու կիւն սիզին թէլաշընըզ վար
իշիմիզ կէօրիւլմէ յէճէք» տէ յէրէք, տէ յ-
նէքլինին արտը սըրա գօլլայա գօլլայա կիւճ
իլէ պիր եօլունու պուլուր շէօյլէ քի, տէ յ-
նէ յի պիր եէրէ տայայրպ ապտէս պօզմատա
կիտէր էլինտէքի տէ յնէ յի պըրագըր, ալ-
թունըր տէ յնէ յի ալրպ եօլա չըգար. ալիւ
տիր իշինի պիթիրիր թէմամ տէ յնէ յինի
ալաճագ, պագար քի տէ յնէք ամմա, քէնտի
տէ յնէ յի տէ յիլ, «վա՛յ տէ յնէ յիմ» տէ յու
աթէշ վիւսկիւրիւյօր, րասթ կէլէն ատէմ-
լէր, «պապա՛ իշթէ տէ յնէք էլինտէ», «օ
տէ յնէք տէ յիլ սէնտէ», պիրպիրլէրինէ
հատէ, հատէ, նէ յիմիզէ լազըմ, ամմա
թիրեաքի իմիշ հա՛» տէ յէրէք կէչտիլէր.
պու ալիւ «ա՛լա, ո՛ւֆ տէ յնէ յիմ կիթտի»
տէ յու աղլայարագ, սապահլայըն տօղրու
տիլէնճիլէր գահվէսինէ կէլիր, ամմա լիւ-
լէճի եինէ էվլէլքի կիպի օրայա կէլմիշ օ-
թուրուրըտը, տէ յնէքլիտէ օրատա, կիւ-
րիւլթիւ էթմէտէ, էօթէտէն գավանօղլու
տէրքի, «նի՛ չին, տէ յնէք էմնիյէթլի իտի
նի՛ճէ օլտու». «գօյ վէր ալլահը սէվէրսէն»
էօթէտէն գալգարը պիրի տէտիքի, «գա»

վուզը կէօրտի՞ւն մի գավուզը, կիճէ կիւն-
տիւզ պաշրմտա, հատէ լիւլէճի գավուզ-
լունըն արգասընա տիւշէր, թէնհա պիր
եէրտէ էօնիւնէ պիր թաշ գօր, ալիւ տիր
կէլէ կէլէ այաղընը նասը թաշա չարփար
իսէ տիւշիւպ, գավուզ պաշրնտան Քրը-
լանմասը իլէ լիւլէճի գավուզ կիթմէսի պիր
օլուր. ալիւ էլ իլէ տէյնէքլէ արանըր,
պիր գավուզ կէլիր էլինէ օ սասթ աթար,
«իսթէմէմ պու տէյիլ» տէյու պաղըրա-
րագ «գավուզըմը իսթէրիմ» տէրսէ, պու-
լունանլէր «զահիր էսկի տէ օնուն իչիւն
պէյէնմէյօր» տէրլէր. «պապա՛ շիմտի օնու
ալտէ պիզ սանա եէնի պիր գավուզ ալը-
վէրիրիզ, օլմագսա փարա վէրիրիզ պէյէն-
տիյինի ալըրսըն». «իսթէմէմ, պէնիմքինի
իսթէրիմ, էսկի եէնի մագպուլում տըր».
«է՛հ մագպուլուն ամմա պունտան պաշգա
գավուզ եօգ» «էյ վա՛հ» տէյիպ, իրթէսի
կիւն եինէ մէգքիւր գահվէյէ կէլիպ, սէ-
լէֆլէր կիպի կիւրիւլթիւ իթմէտէ, էօթէ-
տէն պիրի «հայ կիտի կինէ պէնիմ հըրդա,
պա՛գ սըրթըմտա, նէ տէյնէք կիպի պիր
եէրէ տայատըրըմ, նէ տէ տիւշսէմ սըր-
թըմտան չըգար»:

Լիւլէճի օ ատէմի տէ պէլլէ յիւ, դաւ
պինատէն «հէլէ տըշարը չըդ տա սանա տա
ալլան քերիմ» տէր դալգմաօրնա պադար.
լիւլէճի «պու կիւն տէ իշիմիզ գալտը».
քէհեա «ինչալլան եարըն իշինի կէօրիւ-
րիւզ». լիւլէճի արտը սըրա տիշարը չըդըպ
պադալըմ նէ՞ եափար:

Լիւլէճի կիտիպ պիր դութու ալըր վէ
տէրունինէ թաշ, պիր չօգ տա արըլար
տօլտուրուպ դափաղընը դափար, անտէն
ալիլի դօլլար պադար քի թէնհա մահալ-
լէրէ սափըյօր, «շիմտի իշիմ օլտու ամմա
պադալըմ նէ՞ բտէ օթուրաճադ,» տէրքէն
ալիլ կիտիպ պիր չընար ազաճըն ալթընտա
օթուրուր. օ մահալտէ պիր համամ պու-
լունուպ, լիւլէճի տէ կիւյա համամա կիր-
մէքիսթէր, օ իտէ պիր Ֆէնտ տիւշիւնմիւշ
տիր. պիր արա ալիլին եանընա կէլիպ,
«պապա շու դութույը էմանէթէն սանա
պըրադայըմ համամա վարըպ սօյունաճա-
ղըմ, սօնրա կէլիր ալըրըմ, պուրտա՞սըն ա»
«զահիր, ադ շամա տադ պունտայըմ». «զի-
րա իշի տօլու ալթուն տըր, քիմէ՞ վէրէ-
պիլիրիմ, պէրապէր կէօթիւրսէմ նէ՞ օլուր
նէ՞ օլմազ սէվապ տըր» տէր:

Ալիլ ալթուն լաֆընը իշխմտիյի կիպի պաշար թաթը սէօհպէթլէրլէ լիւլէճի իլէ գօնուշմաղա, կիւյա օ համամա կիրտիյինտէ գութույը ալրպ գաչաճաղ օ Ֆիքեր իլէ պունու գանարրըր, օ իսէ լիւլէճի օնուն տիւշիւնտիւյինի պիր կիւն էվիլէլ տիւշիւնմիւշ տիր:

Ալիլ. Ճանըմ նէ՞ լաղըմ պանա թէսլիմ էթ, գօրդ ուսուղ շիւպհէսիզ կէլիր ալրսըն»

Լիւլէճի. Փէքէ յի տիյերէք սէսինի քէստի

Ալիլ. Օ՛իս անասընը հաղըգաթ աղըրճա, նա՛սը իտէլիմ, ալթունլարը պուրտա պօշալտըրսաղ աճապ կէօրէն օլը՛ւրմը, նէ՞ լաղըմ շիւպհէլի օլմատան իսէ, տահա է յի գութույը էնսէմէ կէօթիւրիւրիւմ հաղըր քիմսէ տէ կէօրմէղ, աչար պօշալտըրըմ, ալթունլարը ալրը կիտէրիմ, սօնրա կէլսին պէնի պուլսուն շաշղըն ատէմ. տէր իքէն գութույը հըրդասընըն ալթընտան սըրթընա կէօթիւրիւպ, էլի իլէ գափաղընը աչմայա օղրաչմատա, գափաղ տըր աչըլտըղը կիպի արըլար հէփ պիրտէն տիշարը, եագասընտան գօլլարըն իչինէ վը՛ղ, վը՛ղ, «ամա՛ն» պաղըրարաղ թաճիզ օլուր, տար սըրթընտան հըրդայը չըգարըր աթար. լիւլէճի

օրտա հազրր ա՛, հըրդայը դախտըը կիպի
եալլահ նա՛սը գօշար, գէվալը ալիլ հըր-
դասընը արար, նէրտէ պուլաճագ աղլա-
յարագ քէնտի մահալինէ կիտէր :

Մապահլայըն եինէ ա՛լս, ո՛ւժի իտէրէք,
տօղրու դահվէ յէ կէլիը . օրտա օթուրանլար
նէ օլտուղուն աննայրսլ տէրլէր քի, « ալ-
թունը էօյլէ եէրտէ միսագլարլար, » լիւլէճի
օրտա եա, տահա նէրտէ սագլարլարը
տիննէր. քիմի անթէրինին տիքիչ արալա-
րընտան, քիմի տիղլիքտէն, քիմի կէօմլէք-
տէն, նիհայէթ հէր պիրի պիրէր կէօնա
խապէր վէրտիքտէ, լիւլէճի տահա նէրտէ
սագլարլարը տույտու եա, քէնտի քէնտինէ
« աննատըմ է յի մատէնինի պուլտուգ ամմա
պէօյլէ պիրէր պիրէր սօյմագլա պաշա չը-
գամայաճաղըլ, իլլա եէքփարէ սօյմանըն
պիր գօլայընա պագմալը » տէ յիպ դալդար
« սիղէ թաճիղլիք վէրիյօրում աղալար, շիմ-
տիլիք կիտէ յիմտէ պիր դաչ կիւնտէն կէ-
լիրլիմ . » « քեահեա էօյլէ է յի օլուր, սէն
կինէ տօլաչ դարարը եօղ, պու գատար
մալիւմաթըմըլ օլտու եա, թէսկէրէնի սօն-
րա եափարըլ » տէ յիպ լիւլէճի պաշընտան
տավտը :

ՎԻՒԼԵՃԻ Ա. ՀՄԼՏԻՆ

ՔՆԱՅԻ ՏԻԼԵՆՃԻԼԻՐԻ ՍՕՅՄԱՍԸ

Պիր կիւն լուէճի կիտազ գըլըղընը տէ-
ջիշտերիր. չիւնքի արթըղ բիճալ քիպար
տայիրէսինէ թէքիֆսիզ կերեպ չըգար,
վէ քէնտի օթուրտուղլարը օտայա տէկին
կիթմէ յէ բուխասթը տա վար, ամմա օրտա
օլմուչար օլմամրչար դայտ տէ յիլ, պու
դատար քէնտիսինի սէվտիրմիշ իտի:

Էվվէլա քիպար պիր քիմսէնին դօնադընա
կիրեպ, օթուրտուղու օտասընտա պուլու-
նան փէշթանթանըն էճնիւնէ կիտէր օթու-
րուր քեաղատլարը դարըշտըրըր, զիրա ա-
րայաճաղը վար հէլէ բասթ կէլիր. նէ՞, է-
ֆէնտիսին պիրատէրինին մէքթուպլարըն-
տան ուսուլէ պիրինի ճէպինէ սօգար,
պիր աղտա օրատա է յէնիր մէ յէնիր, ան-
տէն տըշարը չըղըպ միօհիւրէ թաթպիգ
պիր միւհիւր, պիր տէ քէնտի էֆքեարընա
ույկուն պիր նամէ եազըպ, էլպիտէսինի
տախի թէպաիլ իտէրէք, կիւյա պիրատէ-
րինին թարաֆընտան մէքթուպ կէթիրմիշ

իչերտէ եայգանմատա օլտունլար, քեահեա պերիտէ էսկիլէրի թէսլիմ իտիւպ, եէնիլէրի հէր քէսին եաթաղըն եանընա դօյու վէրիը:

Տիլէնճիլէր իչերտէն տիշարը չըգընճա նէ՞ եափարլար. թամամ կիյինէճէքլէր, էլլէրինի ուրուպալարըն իւզէրինէ գօր գօմազ «եօգ պէնիմ տէ յիլ, Ահմէտ չամաչըրըմ սէնտէ՞մի». «եօգ ա՛ գարտաչ», էօթէտէն օ տէր «պէնիմքի տէ եօգ» տէրքէն պիր մուարազա տըր գօփար. վազաա կէօզլէրի կէօրմէզ ամմա քէնտի էսվապլարընը թանըրլար. նիհայէթ էֆէնտինին ատէմի քեահեատա օրատա պուլունարազ տէրլէր քի, «տըրլանմայըն էսկի գօգմուչ ուրուպալարըն եէնիսի տիր, տէտիլէր «հա՞նը էսկիսի» «էսկիսի կիթտի. «էյ վա՛հ տէ յիպ աղլայըպ սըզլայըպ պէթտուա օգույարազ կիյինիլլէր. անլէր եանըպ թուլթուչմատա օլտուն:

Աէլլիմ լիւլէճիյէ պագալըմ նէ՞ եափար. օ ուրուպալարըն ճէմիսինտէն ալթունլարը այըրըր, քիււլիյէթի ալթուն թէրաքիւմ իտէր. պատէհու քէնտինէ տէօրթ եավէր պու իսիմլէր իլէ ճին Ահմէտ, լագըրտը գումգումասը Օսման, շէյթան շէքիճի Պէ-

քիր, վէլէտիզնա Մըստըգ . պուճարըն պիրի
էլ վէրեր շէօյլէ.քի, սրըչա փարմաղընը
տէրեայէ սօղսա պուլանտըրըր, լիւլէճի տէ
պէօյիւ.քլէրի օլտուդտան սօնրա , ալթըգ
թարիֆէ հաճէթ տէ յիլ :

Պիր կիւն լիւլէճի թէրզի տիւք.քեանընըն
պիրինէ կիրիպ քեահեա պէ յին գօնաղընը
սիւալ խտէր, թէսատիւֆ պու եա գօնագ
տա դարշուսընտա օլտուդուճու թէրզիտէն
աղնայըպ, վէ անըն իլէ կայէթ մուհապպէթ
այըշտըրըպ իւսթիւնէ պիր դաթ էսվապ
տիքտիրիր, իսթէտիյի փարայը տախի վի-
րիր . սէպէպ պէօյլէլիքլէ իշ էօյրէնէճէք
ուզուն ուզատիյէ օթուրուր քեահեա պէ յին
էսրարլէրինէ վուզուֆ օլմագ իչիւն . քեահ-
եա պէ յ տէտիյիմիզ ատէմ տէ լիւլէճիտէն
լա ֆէրգ ապլա այըրտ օլմագ, անըն իչիւն
արաշթըրըր քեահեա պէ յին նէսի վար նէսի
եօգ, դաշ էվլատը վար, վէ իսիմլէրի նէ^օ
տիր, վէ գօնաղընը քէնտի միւճէտտէ^օ տմի
եափտըրմըշ, հաղըրմը ալմըշ, դա^օշ սէնէ
օլմուշ, պիր տէֆա^օմը թէէհիւլ էթմիշ,
դա^օշ սէնէ տիր, էլհասըլ պիր ատէմին նէսի
սօրուլա պիլիր հէր պիր վէշհ իլէ թէրզիտէն
թէրմիլ մաալիւմաթ ալըր . մէվսիմ տէ եազ

օլտուղունտան եալը յա նադլ իթմիչլէր դօ-
նագ պօշ, լարին անախթարը թէրզիտէ .
դօնադը կէզմէք արդու խտէրսէ, թէրզի
«պաշ իւսթիւնէ» տէ յիպ՝ հէր թարաֆընը
կէզտիրիր. լիւլէճի տէ իյնէտէն իփլիյէտէք
գաշ օտասը, մէրախլէն այադլարընա դա-
տար տըզգաթ իտուպ պէլլէր. արատա տա
քեանեա պէ յի կէօրախ.քտէ կիյախղի էլ
պիսէ յի վէ պինտիյի աթը բէնկի իլէ պէլլէ-
յուպ անտէն ետիաճագ օյունունա պաշլար:

Եվվէլա պալ բէնկի պիր չատըր ալըր իփ-
լէրի պալ բէնկի, գադըզլար պալ բէնկի վէ
թէփէսինտէ այ իլէ եըլտըզ պալ բէնկի,
քէօշէլլէրինէ պիրէր մէլայիք պալ բէնկի,
վէլէտիզնալարըն կիյինտիյի տախի պալ բէն-
կի օլարագ, չատըրըն դափուսընտա տու-
րուրլար ըտը. տէրունինտէ քէնտի պալ
բէնկի կիյինմիշ, վէ կէլէն կիտէնէ վէրիլէ-
ճէք ճէվապը, քի՛մ տիր տէ յու սօրանա.քիմ
օլտուղունու հէպ աղնատըր, վէ թէրթիպ
իթտիկի չատըրը Ստափրօզ սարայըն թա
դարչուսընտա օլան գըրտա դուրար, նէ՞
վադըթ, կիճէնին պիր նըսֆընտա ալէսսէ-
պան չատըր դահիրէ չըգար:

Պիր սապան Փատիչան տիւրպիւնիլէ պա-
դընըրքէն չատըրը կէօրախ.քլէ յին թաճիւպ

խտեր վէ թըֆլըսընը չըզըրըպ տէր «սէնտէ
պագ, պու նէ՞ նիշանէ պէօյլէ, ապլա պիր
էսէրեօղիքէն անսըզտան զուհուրա՞թմընէ՞.
Թըֆլը տէօնիւպ սէօյլէր քի, «Փատիշահըմ
էմրինիզ օլուրսա աննայալըմ» Փատիշահ
տախի էմր իտէր. տէրագապ թըֆլը տի-
շարը չըզըպ աղալարտան պիրիսինի կէօն-
տէրիը քի աննասըն. մէմուր օլան կիտէր
վէլէտիզնալար գարչըլայըպ տէրլէր «նէ՞-
րէ յէ» մէմուր տէր քի «բուխասթ եօ՞գ մը
իչէրի կիրմէ յէ». «փէք է յի ամմա, էվիլէլա
ապտէսթ ալըպ նամազ գըրորդտան սօնրա
իչէրիկիրմէլիօինտէրլէր. պատէհու մէմուր
փէքէ յի տէ յիպ իճրատա պուլուհուր անտէն
չատըրըն գափուսուհա կէլինճէ յէ գատար
թէնպիհ իտէրլէր, եանիյա «չօգ լաֆ սօր-
մա, սանա պիր շէ յ սիւալ իտէր իսէ օ վա-
գըթ ճէվապ վիր, եօղիսէ էօյլէ կէվէզէլիք-
տէն խօշլանմազ». մէմուր օլան իչէրի կի-
րիպ պագար քի, էլինտէ պիր իրի թանէլի
թէսպիհ պալ բէնկի, պիր քէրրէ կէրի տէ-
յու իշարէթ իտէր. «աման տէ յիպ տիթ-
րէ յէրէք կէրի շէքիլիպ տուրուր, լիլէճի
խատէմէլէրտէն օլտուզուհու սօրուպ աղ-
նար, պիր գաչ սիւալլար տահա էթտիք-

տէն սօնրա , խատէմէ օրտան տիշարը չը-
գըպ, տէր քի, «ճանրմ պու քի՞մ օլույօր ,
սիւալ օլունուրսա նէ՞ տէ յիմ», վէլէտիզ-
նալէր տէրլէր քի «պունա Խօրասանի Ա.սէլ
տէտէ տէրլէր, հէմ պու գատար էօնիւն-
տէ տուրմադ օլմազտը ամմա նէ իսէ, զիրա
չօգ սէօզտէն խօշլանմազ». «Ա.սէլ տէտէ
նէ օլտուղունու աննայամատրմ տէրսէ». «Եանի Ալլահըն ամուճասընըն թօրնու տըր»
Խատէմէ կէրի տէօնիւպ վարըր թըֆլըյա
նադլ իտէր, թըֆլըտա Փատիշահա իֆատէ
իթմէտէ Փատիշահ տէր քի, «թըֆլը պիր
տէ սէն կիթ զիյարէթ է յլէ շունու աննա տէ
նէրտէ իսթէր իսէ պիր սարայ տէօշէնսին,
դըրտա տուրմանըն մանասը, հէմ մութ-
պախտէն նէ էմրի օլուրսա թաային օլուն-
սուն». «Ֆէրման էֆէնտիմիզին» տէ յիպ
թըֆլը տօզրու չատըրա կիթմէտէ քիշիզա-
տէլէր գարչըլայըպ սօրարլար, «Ա.սէլ տէ-
տէ յէ զիյարէ՞թ մի». «էվվէթ». քիշիզատէ-
լէր քիմ օլտուղունու աղնայըպ իչէրիյէ հա-
պէր վէրիլէր, կէլմէսինէ բուխսաթ իտէր.
Թըֆլը էօնիւնէ չըգար կիւյա հազ թարա-
ֆընտան կէլմիշ սի, պիրազ տիւնեավիճէ
թէրթիպլէր սօրար. թըֆլը Փատիշահըն էմ

ըինի սունտուգտա, Ասէլ տէտէ տէ
«պիզէ իզին եօգ, հէլէ պէնիմ հազ գըմա
հիչ նէվինտէն, լաքին ուշագլար իչիւն է'հ».
նիհայէթ պիրազ վէտալէշտիքտէն սօնրա,
թըֆըր ավտէթ սարայա Փատիշահա էօյլէ ի-
ֆատէ իտէր: Փատիշահ էմր իտէրքի, եէվ-
միյէ թապլալէրլէ եէմէք թային օլսուն. պա-
նա կէօրէ տէ յիլ տէ յէն հէփսինտէն զիյա-
տէ եէր, ուշագլար տախի տօյտուգտան
մաատա՝ էվլէրիտէ իտար օլուր. պու հալլէր
պէօյլէ օլմատա, կէօքտէն չատըր ըլա ալ-
լահըն ամուճասընըն թօրնու ինմիչ տէ յու
պէ յն էլ նասէ թէվաթուր օլուր. ա'հ գուր-
պան օլայըմ տէ յէրէք զիյարէթէ կիտէն կի-
տէնէ, գատընլար պիր պիրլէրինէ, «աճապա
գարտաշըմըն ազլինի իֆատէ իթսէմ եինէ
մէմուրիյէթինէ հիմմէթ պույօլըրօ'ւր մը. տի-
կէրի «կիթ է յի օլուր. զիրա օ զաթ
թէքին տէ յիլ» տէտիքտէ օ գատըն օնուն
լաֆընա գանըպ «կիտէ յիմ» տէր, չատըրա
եանաշտըղընտա մալկըճ օղլուլարը գարչը-
լայըպ տէրլէր նէ՞րէ յէ. տէտի «ա'յ օղլուլ
Ասէլ տէտէ յէ զիյարէթէ», «է յլէն խապէր
վէրէ յիմ տէր». «փէք է յի պէքլէրիմ»,
կիտիպ հապէր վէրիւր. անտէն կէ-

րայ տէրքի» կիր ամմա փէք եանընա սօգ ուլ
մա ուզագ տան, հէմ չօգ լագըրտրտան հօշ-
լանմազ, նէ վագըթ պիր շէյ սօրարսա ճէ-
վապընը վէր», «պաշ իւսթիւնէ» տէ յէրէք
իչէրի կիրիպ պագար քի եիւզի էօրթիւլիւ,
շէօյլէ աղլայարագ ըէճա իտէր ամա՛ն է-
ֆէնտիմ նիյէթիմի գապուլ էյլէ». «սէօյլէ»
տէր. մէգքիւրէ գարտաշընը պիր մէմու-
րիյէթէ գօմագ իչին իֆատէ իտէր իսէ, Ա-
սէլ տէտէ տէր քի «նէ՞րէ յի իսթէր», տէտի
«Էտիրնէ յէ». է յի ամմա սալթ պօշունատա
օլմազ նէգիրի վար. փէք էյի տէր էմր է-
տին ճանըմ էֆէնտիմ, պէօյիւք պիր աուամա
վէրկի օլսա չօղա վարըր, լաքին պիզէ օ եօլ-
տա հաճէթ տէ յիլ, անճագ ֆուգարա իչին
օտա գուտրէթէ կէօրէ. գիրա պիզլէր ասլա
գապուլ իթմէ յիզ կիւնահ տըր, նուֆուս
ագճէ իլէ սաթըլմազ, սագըն ուշագլարա
պիր շէյ վէրէ յիմ տէմէ հա՛, «պաշ իւս-
թիւնէ» տէ յէրէք կիրիպ իւշ պին ղուրուշ
թէտարիք իտէր կէթիբիբ վիրիբ. «հատէ
կիթ ֆիլան կիւն ֆիլան սաաթ շուրատտէ
լէրտէ սանա միւթտէ կէլիր տէր. «փէք
էյի» տէ յիպ կիրտէր. լիւլէճի նէ՞ եափտր,
քեահեապէյ գափուլանէ գըլըգ տա կիրտէր-

սէ օ գլղղա կիտէր, վէ օ վաղթըն հիւքիւմ
տարըն հուզուրունա շրղրայ, «էֆէնտիմիզին
էմրի ֆիլաննճա Ատէմի, ֆիլան կիւն շու սա-
աթտա էտիրնէ յէ տէտիյի կիւն ինրա օլուր-
չաշուտու տա դափու շարտան էքսիք տէ յիշ
պունտան պէօյէ արթըղ բէճա իտէնլէր
դալէմէ արնմաղ, նէ՞ կիպի, քիմի ման-
ուպ իսթէր, քիմի տէֆա տիլէ յինէ վասը
օլմագ իսթէր. մէգքիւր տախի իշ կիւն էթ-
միշ ֆուգարայա տրք տէ յէրէք շունտան
պունտան է յի փարա չէքէր, եէմինտէ էթ-
սէ պաշր աղրըմաղ, նի չին եանրնտա պիք
տանարղ վար իսմինէ գ օյմուշ «ՖՈՒԳԱՐԱ»
կէլէն աղ ճէ օրտա թէրաքիւմ օլուր :

ԼԻՒԼԷՃԻ Ա.ՀՄԷՏԻՆ

ՔԵԱ.ՀԵԱ.ՆԸ.Ն ԳԸ.ԼԸ.ՂԸ.ՆԱ. ԿԻՐՄԷՍԻ

Պիր կիւն լիւլէճի, մասյէթինտէ պուրու-
նան ուշաղ շարտան էն իշկիւղարընը տիվան
եէրինէ կէօնտէրիք քի քեահեա պէ յին կէ-
լիշի պինտիյի հայվանըն վէ քէնտի կիյտիյի
էլպիսէսինի բէնկի բէնկինէ վէ պիշիմի պի-
չիմինէ տրղ գաթ էթսինտէ անա կէօրէ խա-

պէր կէթիբոն, շաշուտ էրքէն աշխատան մա-
հալինէ կիտէր աշատա տօլաշրդան, պիր
տէ էօթէտէն քեահեա պէյ տիր զուհուր
խտէր, կայրը նասրլքի լաղըմ ըօա տրդդաթ.
պատէհու կէթիյէ ալտէտ այնը այնընա հա-
պէր, «էֆէնտիմ պիր եաղըղ աթա պինմիշ,
էօն այաղլարը թօիուգտան աշաղըսը պէ-
յաղ, պէյին կիյաիղի գալուգ պարութի
վէ տիլիմին սայրսընը սարըղըն րէնկի, պօյ,
անթէրինին չիշէքլէրին սայրսը, պէլտէ մար-
փըն շալ եէտի չէշիա, սրըթտա թէյուն
քիւրք, վէ քիւրքիւն թիւլէրինէ վարընճա-
յա գտտար սայրայ եաղար. ամմա աֆիլ ի-
տէրսինիղ պէնտէնիղ սայրայ եաղաճագ
վաղթըմ եօլ ուտու, լիւլէնի տէրաղապ
քէնտին տէ օլմայանրտա ալրայ թէքմիլ ի-
տէր վէ կիյինիպ աթա պինէր, նա^օսրըմ
տէր «հիշ սէօղ իսթէմէղ, ալլահ վէրէ ի-
քինիղի պիր եէրտէ կէօրմէյէ յիտիք, զիրա
պիզտէ գայրայ իտէնէյիղ» տէր. «հատէ
ընտըմ նասը կիթտի իտէ պէնիտէ էօյլէ կէօ-
թիւրիւն». շիմտի պիրպիրլէրինէ ամա՛ն էյի
տրդդաթ իտէլիմ շաշրմայալըմ տէյերէք,
պու շիւ պհէլէրլէ կիտէրլէր. պիր քէրլէ լիւ-
լէնի իշէրի կիւրիննէ, աղալար թէլաշտա, իշ-

վերինաէն պիրի, «Ահմէտ, Մէհմէտ», «էյ
նէ՞ վար պէ՞». «նէ՞ օլաճագ քեահեա պէյ
էֆէնտիմիզ կէլտի», «պէ տէ ընտըմ գէվ-
գէք, քեահեա պէյ կէլէլի եարըմ սաաթտըր»
տէր. «գէվգէք հա՞նկըմըզըզ պիլմէմ, տը-
շարը չըգտա պագ մագ» տէրքէն, լիւլէճի-
յի աթտան էնտիրտիքլէրի կիպի աթլա ու-
շագլար օրատան նապէտիտ օլուրլար. մէզ-
քիւր եօգարը չըգըպ պագար քի քեահեա
պէյ տիվանհանէտէ տօլաշըյօր, հէմէն պիթ
թագրիպ եանընա սօգուլու վէրիր. պիրտէ
ասըլ քեահեա պէյ կէօրիւր քի քէնտինէ
պէնգէր պիրի զուհուր իթմիշ շէօյլէ քի,
գարչըսընա պիր այինէ տուրուր կիպի տուր-
մուշ, շիմտի պիր անա պագար պիր քէնտի-
նէ, կիյտիյի էլպիսէտէ գուսուրսուզ, պա-
շընտան գավուղու չըգարըր էլինէ ալըր պա-
գար. պիրտէ ծնուն գավուղունա պագար քի
պիր ֆարգ եօգ, «սիւպհան ալլահ» տէյէ-
րէք թէքրարէն կիյէր. շիմտի ասըլ քեահեա
պէյին ուշագը չըպըգ տօլտուրմուշ կէթի-
րիր շաշըրըր հանկըսընա վէրսին, չըպըգ է-
լինտէ թէքրար քահվէ օճաղընա կէլիր. գա-
վու եօլտաշըսը «նիյէ կէրի կէթիրտին չը-
պըղը» տէրսէ «պուլլամատըմ էֆէնտիմիզի».

տէր «ամնա եափտոն հա՛, վէր պանա
շու չըպըղը», «ալ վարը վէր պագալըմ»
տէր. շիմոտի սէօյլէնէրէք կիտէր, լաքին
չըպըզ էլինտէ շաչըրըր, հանկըսընա վէրսին
պիրինէ տէ վէրմէզ չըպըզ էլտէ կէրի տէօ-
նէր իսէ, իլէր քի չըպըզ կէօթիւրէն գափու-
եօլտաչըսը տէր քի «նա՞սըլ օլտու, նիյէ՞ կէ-
րի տէօնտիւն չըպըղը վէրմէտէն», «նէ՞ պի-
լէ յիմ, էֆէնտիյէ տէ չըպըզ լէաղըմ իսէ
արթըզ օ պիզի արասըն պուլտուն», տի-
կէրի «նէ՞ տէմէք պէօյլէ լագըրտը օլմազ»
էօթէտէ միւճատէլէտէ օլտունլար :

Պատէհու քեաֆֆէսի ճէմ օլուպ օ վագ-
թըն փատիշահը գաֆէս արգասընտա օ-
թուրուր պագար պէյ հանկըսը օլտուղունու
պիր տիւրլիւ քէստիրէմէզ . թըֆըլ տա եա-
նընտա Փատիշահ հա՞նկըսը տըր, տէյի սօ-
րարսա թըֆըլ տէօնիւպ տէր քի «Փատի-
շահըմ հուզուրունուզտա խիլաֆ օլմազ
էօյլէ պէնղէրլէր քի ասըլընը պիլէմէտիմ» .
օ վագ թըն հիւքիւմտարընը չըղըրըր, քեահ-
եա պէյ, լէպպէ էֆէնտիմ, լէպպէ էֆէն-
տիմ», գաչ տէֆա պէօյլէ իքիսիտէ ճէ-
վապ վէրիւր. նիհայէթ նէ սիւալ իտէր իսէ
պիր մէֆհում ալամազ. «գօնազ նէ՞րտէ

տէրսէ՝ ասըլը քեահեա պէյ իւերլէ յիպ
տէր քի, «թէրղի տիւքեանըն գարչըսըն-
տա», «գա՞չ օտա հարէմ, գա՞չ օտա սէլամ-
լըգ» տէրսէ. «տէօրթ օտա հար
եօգ կալիպա պէչ օլմալը». իշթէ իքի տէ
մինէ սէլամլըգ», ամմա տիւշիւնէրէք սէօյ-
լէ յօր. սախթէսի իւերլէ յիպ տէր քի «էֆէն-
տիմ պէչ օտա հարէմ վէ իքի սէլամլըգ».
գաչ այագ մէրտիվէն օլտուղունու վէ նա-
լընլարըն չիվիսինին սայրսընա վարանա-
տագ խապէր վէրիւր, ամմա նա՞տը ասլա
շաշըրմագ եօգ թըղըր թըղըր սէօյլէմէտէ,
ասլըսընա տէօնիւպ «սախթէ սէն իմիշ-
սին, վէ պու իշլէրին նասպըն պայիսիտէ սէն
օլտուն» տէ յէրէք խըրփալայածագլար :

Շիմտի ասըլ քեահեա պէյ թաածիւպ
խտէր քէնտի քէնտինէ, պու սէօյլէ յիշէրէ
հըրսընտան աղլայածագ, «վալլահի էֆէն-
տիմ պէնտէնիզ եափմա տէ յիլիմ, նասըլսա
շաշըրտըղըրմտան նէ տէ յէճէ յիմի պիլէմէ-
յօրում, վէ պէօյլէ սախթէքեարլըգտան
ասլա հապէրիմ եօգ» տէտիյինտէ, օվագ թըն
հիւքիւմտարը տիւշիւնիւր քի պունլարտան
պիր ուճ պուլմայընճա մէտուլիյէթ քէնտին-
տէ գալածագ, հէման ֆիքը էտիպ գարը-

տընը կէթիրթտիրիր պարի իշի օ այրրտ իթ-
սին տէ յու . «դօճան հա՞նկըսը» տէրխէ ,
դարը տէօնիւպ «իշթէ պու .» «եա պէրիքի»
դարը իքի եանէ պիրէր պիրէր պագար վէ
պիրինէ տէ դարար վիրէմէ յիպ տէր քի ,
«պու տա դօճամ , պու տա» անտէն տէօրթ
եաշընտա պիր նէֆէր օղլունու կէթիրթտի-
րիպ օնատա սօրար «պապան հա՞նկըսը ,»
չօճուդ տախի սախթէ յի կէօրմէ յուպ , փար-
մաղը իլէ պապասընը կէօսթէրիր . պու տէր
«պէրիյէ տէ պագ» պագար , փարմաղը իլէ
իքի եանա իշարէթ , «պու տա պապամ ,
պու տա պապամ» տէր :

Նիհայէթ օ վաղթըն հիւքիւմտարը թէ-
համիւլ իտէմէ յուպ տէր քի , «սախթէ
քեահեա պէ յ հանկըսը իսէ քէնտինի պէ յան
էթսին . շու անտ հագգը իչիւն զարարըմ
տօգունմաղ .» պիր տէ լիւլէճի Սհմէտ հու-
զուրունա չըգըպ , գօյնունտան արզուհալը
չըգարըր էօփէր աննընա , անտէն փատի-
շահա սունար . փատիշահ պագար քի քէնտի-
րուխասաթը իլէ էլան եէմին տէ իթմէմիշ
օլսա եինէ պիշէ յ եափմայաճագ . «թըֆլը յա
տէօնիւպ նա՞սը պուտալա՞մը իմիշ . «ամա՛ն
էֆէնտիմ տէր , պու դատար մէմուլ օ-

լունսագ ըտը. փատիշահ տէր «նագլ էթ
լիւլէճի Ահմէտ»:

Ի Ֆէճուիճ ,

Տէններ ի-են՝ տեր կե-ղեղնի տիւ ժերեշնքճ ,

Խառնիչայե Նազլ իտեճճ տեր տեր Սո-լեանքճ

տէ յուպ՝ պաշլար մին էվվելինտէն ախը-
րնա դատար դիրր օլունան մէնդըպէնին
նագլ լիյէթինէ . նագլ իթտիրքէ , մէղքիւր
տախի օլ տերէճէ կիւլէր քի , քէնտիսինի
թու թամայաճագ դատար :

Օրատա պուլունանլարտան քիմէ տօղան-
մըշ իտէ պէհերի տիրէր կէօնէ , վէ նագլ լիտէ
խիթամ պուլուր . օ վաղըթլար փատիշահ
լիւլէճի Ահմէտէ փայէ վիրէրէք , պիլէսինճէ
այը դ օյուպ , լիւլէճի Ահմէտ տախի օլ վէլէ-
տիզնալէրի տէ եանընտան այրըմայարագ ,
պաղը էօմիւրլէրինի դէֆդ ու շէվդ իլէ կէ-
չիրերլէր տէ յու պէօյլէ ըխպայէթ օլունուր :

ՊԱԻ ՄԷՆԳԼՊԵՆԻՆ ԹԷՄԸՄԸ

11911

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Second block of handwritten text, also appearing to be bleed-through from the reverse side. The characters are faint and mirrored.

Ի Ն Թ Ա Ր

Արե՛րէ զիւր զլո՛ւնն ընսուելէր էրօնի
հրա՛փախել էլէ թիւր՛սէ լիսանընդոսն լսալ ս
Լե՛միլ զլո՛ւնարագ, հեր ի թիւայ՛ցը պիւտեւ
նընդոս ֆիլոսոփ զլո՛ւնարագոսն ճասարս,
Մահո՛սարփաշա պաշընդոս 208 նօսեր էլէ
Տիւրագգա՛մ Պե՛տճը Մանուկըն պիւտեւնընդոս
պոլո՛ւնսար :

Եկնի էէօէ՛ր ի թիւայը զէ հասո՛ւր էլէրէ :
շի՛միտն ոսոսուլար զէ Տեշո՛ւր աշըլարըն
գոլո՛ւնարըը թերթիւլեր իւղերէ :

Գըշ Ահօե՛ր էֆէնդի՛նն Տե՛գըպէսի :

Մե՛ճոսայը իւղէլիյաթ թիւր՛սէ զէ էրօն
նի՛ճէ 1, 2, 3 գըլուար :